

O'ZBEKISTON RESPUBLIKASI

OLIY TA'LIM, FAN VA INNOVATSIYALAR VAZIRLIGI

FARG'ONA DAVLAT UNIVERSITETI

**FarDU.
ILMIY
XABARLAR-**

1995 yildan nashr etiladi
Yilda 6 marta chiqadi

2-2023

**НАУЧНЫЙ
ВЕСТНИК.
ФерГУ**

Издаётся с 1995 года
Выходит 6 раз в год

R.Arslonzoda, O.Maripov	
O'zbekiston Respublikasida davlat arxivlari faoliyatining takomillashib borishi	318
R.Urazova	
Avesto yashlarida Mitraning sifatleri	325
N.Nizametdinov	
Markaziy Osiyoning Xitoy bilan aloqalari tarixi.....	331
I.Burxonov	
Asomiddin O'rinboev ilmiy merosida Abduxoliq G'ijduvoni tasavvufiy ta'limotiga oid ruq'alarining o'rganilishi.....	338
N.Jumaev	
XIX asr oxiri XX asr boshlarida Buxoro vohasi dehqonchilik madaniyati tarixidan	342
D.Akramov	
Xalq maorifining nazariy asoslari.....	348

ADABIYOTSHUNOSLIK

G.Oripova	
Mustaqillik davri o'zbek lirikasida ritm va ohangdorlik.....	354
I.Baltayeva	
Adabiy vorisiylkning xorij adabiyotida o'rganilishi.....	359
F.Oxunjonova	
XIX asr oxiri va XX asr boshlarida zullisonaynlik an'anasi takomili (Nodim, Xilvatiy, xayratililar ijodi misolida)	362
D.Uralova	
Ulug'bek Hamdamning "Safar" hikoyasida ramziy obrazlar uyg'unligi.....	366
S.Begmatova	
Jahon adabiyotida distopik asar turlariga oid ilmiy-nazariy yondashuvlar	370
A.Yuldashev	
Alisher Navoiy asarlarida so'z tavsifi	374
O.Barziyev	
Farzand taqdiriga murojaat yoki ularga nasihat qilish mavzusiga oid an'anaviy poetik turkumlar	382
D.Sultonova	
Badiiy kriminal asarlar va ularning o'ziga xos xususiyatlari.....	387
S.Alibekova	
O'tkir Hoshimovning hajviy xarakter yaratish mahorati	392
Sh.Sherg'oziyev	
"Boburnoma" matnida foydalanilgan saj'i mutarrafnig ingliz tili tarjimalarida aks ettirilishi	396
X.To'raxonova	
Alisher Navoiyning "Lison ut-tayr" dostonida badiiy tasviriy vositalarning qo'llanilishi	400
D.Hazratkuliyon	
Hozirgi O'zbekiston tojik she'riyatida bediliy uslub an'alariga izdoshlik (Ja'far Muhammad Termiziy she'ri misolida)	403
M.Narziqulov	
Tojik adabiyotida g'azalning mundariyasi va shakli o'zgarishi	410
M.Mirzoyev	
Farzona Xo'jandiy she'rlarida mifologik personajlar badiiy ifodasining xususiyatlari	420

TILSHUNOSLIK

Z.Alimova	
Alisher Navoiyning "Saddi Iskandariy" asaridagi ayrim forscha qo'shma so'zlarning leksik-semantik xususiyatlari haqida	425
O.Nazirova	

FARZONA XO'JANDIY SHE'RLARIDA MIFOLOGIK PERSONAJLAR BADIY
IFODASINING XUSUSIYATLARI

ВИЖАГИҶОИ ТАЛМЕҶОТИ ЧЕҶРАҶОИ АСОТИРӢ ДАР АШӢОРИ ФАРЗОНИ
ХУЧАНДИ

ОСОБЕННОСТИ ХУДОЖЕСТВЕННОГО ВЫРАЖЕНИЯ МИФОЛОГИЧЕСКИХ
ПЕРСОНАЖЕЙ В ПОЭМАХ ФАРЗОНЫ ХУДЖАНДИ

FEATURES OF ARTISTIC EXPRESSION OF MYTHOLOGICAL CHARACTERS IN THE
POEMS OF FARZONA KHOJANDI

Мирзоев Масуджон Кимасанович¹

¹Мирзоев Масуджон Кимасанович

– муаллими кафедраи забоншиносии Донишгоҳи
давлатии Фарғона, унвонҷӯ

Annotatsiya

Mazkur maqolada Tojikiston xalq shoiri Farzonai Xo'jandiy she'rlarida mifologik personajlar badiiy ifodasining xususiyatlari tadqiq qilinadi. Shoiraning mifologik personajlarning shoirona san'at va mahorat ila yangicha talqin etganligini o'rganish asosiy maqsad etib belgilandi.

Аннотатсия

Дар ин мақола вижагиҷои бозтоби талмеҷоти устураву афсонаҷои ориёӣ, исломӣ ва ғайриисломии чандинҳазорсола дар ашъори Шоири халқии Тоҷикистон Фарзонаи Хучандӣ мавриди омӯзиш ва баррасӣ қарор гирифтааст. Таъйин ва таъкиди шеваҷои ба худ хос, ҳунари маънӣ ва муҳокотофаринӣ дар заминаи чеҳраҷои асотирӣ ва бардоштҷои шоиронаи ӯ ҳадафи асосӣ қарор дода шуд.

Аннотация

В данной статье рассматриваются особенности художественной выразительности мифологических персонажей в стихотворениях народного поэта Таджикистана Фарзона Худжанди. Основная цель состояла в том, чтобы изучить новую интерпретацию поэтом мифологических персонажей с поэтическим искусством и мастерством.

Abstract

This article discusses the features of the artistic expressiveness of mythological characters in the poems of the national poet of Tajikistan Farzonai Khojandi. The main goal was to explore the poet's new interpretation of mythological characters with poetic art and craftsmanship.

Kalit so'zlar: Farzona, talmehot, mifologik, badiiy, Zahhok, Somiriy, Sino, Iso, Xizr, Rustam, Raxsh, jin, Ahriman, Odam Ato, Momo Havo.

Вожаҷои калидӣ: Фарзона, талмеҷот, асотир, баедъият, Заҳҳок, Сомирӣ, Сино, Исо, Хизр, Рустам, Рахш, дев, Аҳриман, Ҳазрати Одам ва Ҳаво.

Ключевые слова: Фарзона, мифологический, искусство, Самиря, Сина, Исус, Хизр, Рустам, Рахш, демон, Ахриман, Адам, Ева.

Key words: Farzona, mythological, art, Samiri, Sina, Jesus, Khizr, Rustam, Rakhsh, demon, Ahriman, Adam, Eve.

САРСУХАН

Устура, афсона ва ривоятҷои мардумӣ яке аз муҳимтарин сарчашмаи лоязоли ташаккул ва тақомули адабиёти бадеист. “Дар илми бадеъ санъате, ки дар он роҷеъ ба истифодаи симоҷо ва воқеоти таърихӣ, тахайюливу асотирӣ ва ҷойҷои ҷуғрофӣ маълумот дода мешавад «талмеҳ» ном дорад”[1]. Саррофи санъати суҳан, устои шодравон Тӯрақул Зеҳнӣ дар шарҳи талмеҳ навиштаанд: “Талмеҳ дар луғат нигоҳи сабуқ кардан ба сӯи чизест. Агар “талмеҳ”-ро қаблан “тамлеҳ” қарор диҳем, ба маънои милҳ кардан – намакин кардан меояд, ки ин ҳам дуруст аст. Аммо дар адабиёти бадеӣ ишорат кардан ба воқеаҷои таърихӣ, асотирӣ, қиссаву афсонаҷо ва ҳоказо санъати талмеҳ номида мешавад”[2.92]. Дар адабиёти тоҷику форс истифода аз санъати талмеҳ собиқаи беш аз ҳазорсола дорад. “Исмҳое чун Оли Сомон, Исмоили Сомонӣ, Бухоро, Самарқанд, Балх, Зарафшон, забони порсии дарӣ, Рӯдакӣ, Фирдавсӣ, Сино, «Шоҳнома», Рустам, Суҳроб, Рахш, Таҳмина ва ғ. ба рамз, ба тасвирҷои шоирона табдил ёфтанд ва дар дилу

ADABIYOTSHUNOSLIK

дидаву гўши ҳар тоҷики ватанпарасту миллатдўст ҷой гирифтанд. Ва бо ҳамин сабабгори амиқ шудани тафаккури таърихӣ дар ҷомеаи тоҷик гардида, заминаро барои ташаккули андешаи миллӣ омода сохтанд”[3.84].

Дар ашъори Шоири халқии Тоҷикистон Фарзонаи Хучандӣ талмехоти устураву афсонаҳои ориёӣ, исломӣ ва ғайриисломии чандинҳазорсола дар ашъори ӯ бо тобишҳои тозаи суварӣ ва маъноӣ падида омадаанд, ки дар ин мақола чанде аз онҳоро ба сифати хўшае аз хирвор ҳадафи омўзиш ва баррасӣ қарор медиҳем.

ТАҲЛИЛИ АДАБИЁТҶО ВА УСЛУБҶО

Мутолиаи ашъори Фарзона касро ба хулосае меорад, ки барои ӯ мавзӯи ба шеър бегонаву ночаспон вучуд надорад. Дарки амиқи хосият ва моҳияти ашё, воқеаҳо, ҷузъиёти зоҳиран назарногири ҳаёти иҷтимоӣ, андешаи густарда ва тахайюлотӣ рангин, диди дарунбини шоирона имконият медиҳанд, ки дар заминаи аносир ва вожаҳои вижаи фарҳанги мардумӣ низ ба хонанда ташбеҳу тавсифу истиораҳои бесобиқа, тасвирҳои тозаву муассир ва андешаҳои мунаввар ва натиҷагириҳои орифоноро тақдим кунад. Аз ин ҷост, ки ашъори Фарзонаи Хучандӣ эътибори суҳаншиносону муҳаққиқони каломӣ бадеъро низ беш аз пеш ҷалб мекунад.

Тибқи маълумоте, ки дар “Осорномаи Фарзона” ироа шудааст, шумораи умумии хабару гузоришҳо, мақолаву таҳқиқот дар бораи Фарзона ва ишораву истинод ба осори ӯ 361 ададро ташкил мекунад[4.135-163]. Адибони номвари тоҷик Сотим Улуғзода, Мўъмин Қаноат, Лоиқ Шералӣ, Бозор Собир, Гулрухсор Сафиева, Қутбӣ Киrom, Аскар Ҳаким, Камол Насрулло, Доро Наҷот, Неъмат Оташ ва дигар олимони маъруфи тоҷикистониву хориҷӣ, аз ҷумла Атоҳон Сайфуллоев, Абдунабӣ Сатторзода, Усмонҷон Ғаффоров, Муваҳҳадӣ, Алӣ Асғари Шеърдўст, Матлубаи Мирзоюнус, Ориёнфар, Субҳони Аъзамзод, Ноили Дастгир, Нуралӣ Нурзод ва дигарон доир ба паҳлӯҳои гуногуни осори Фарзона андешаҳои арзишманд баён кардаанд. Роҷеъ ба шеъри Фарзона аҳли таҳқиқи ватаниву хориҷӣ, аз ҷумла Сарфароз Юнусов, Тайиба Бобоева, Зоҳид Қурғонов, Дилшодаи Фарҳодзод, Парвонаи Барарпур, Суҳайло Ҳусейнӣ ва дигарон рисолаи илмӣ навиштаанд.

То ҷое, ки иттилоъ ёфтем, баъзе аз паҳлӯҳои мавзӯи мазкурро адабпажӯҳоне аз қабилӣ Т. Бобоева[5.251-252], устод А. Сайфуллоев роҷеъ ба ҳузури вофири образҳои кайҳонӣ, асотирӣ ва динӣ[6.3], профессор Матлубаи Мирзоюнус[7.52] доир ба бозтоби чехраҳои асотирӣ, таърихӣ ва мазҳабӣ дар ашъори Фарзона ишораҳо кардаанд. Бо ин ҳама мавзӯи мазкур, аз назари мо пурра таҳқиқ нашудааст. Фарзонаи Хучандӣ дар боби баҳрабардорӣ аз санъати талмех низ яке аз муваффақтарин шоирони муосири адаби порсӣ мебошад.

НАТИҶАҶО ВА МУҲОКИМА

Як назар ба “Авасто” ва “Шоҳнома”, осори паямбарони илму адаби форсӣ аз Рӯдакӣ то Лоиқ ва аз Робеа то Фарзона кофист, то мутмаин шавем: ҳадафи аслии фарҳанги маънавии ориёӣ аз инҳисори зулмати ҷаҳолат сӯи муҳаббати мунаввари маърифат фаро хондан будааст. Басомади зиёд доштани вожаҳои “субҳ”, “хуршед”, “нур” ва қаринаҳои онҳо дар осори Фарзона аз ҳамин боис аст. “Дар асотирӣ бостониӣ миллӣ Заҳҳок аз ибтидо алайҳи рӯшанӣ ва барподорандаи торикӣ будааст. Заҳҳок, ки намояндаи сиёсату фарҳанги бегона аст, Хуршедро мебальад”[8.23]. Дар ин шеъри Фарзона низ Заҳҳок бо тамоми ҳастии зулмониву нафратангезаш падида омада:

Эй ки Заҳҳокиву бунёди ту заҳрогин аст,

Зеби авранги баландӣ то чанд?

Ба даҳони қачи морон, ки ту дорӣ дар хеш,

Мағзи мардум бификандӣ то чанд?

Рафт он давра, ки дар банди гулӯ тири ашк

Кова дар дастӣ аҷал ҷон меод... [9.66]

Мухотаб дар шеъри “Тўмаи мор” заҳҳокони қудратманди муосир ҳастанд ва шоир онҳоро ҳушдор медиҳад, ки боз Кова бармехезад. Шоири нуру рушноӣ Фарзона дар шеъри “Чун парам” низ дарду ғам, эътироз ва ормонашро дар заминаи образҳои асотирӣ маъмулӣ: *Рустам, Рахш, дее, Сомирӣ, Аҳриман* бо бардошту истифодаи ғайримаъмулӣ ифода кардааст: *Рустами субҳ, Рахши шедат ку, Девӣ шабро кушу тилисм кушо*. Субҳро Рустам,

хуршедро Рахш, шабро дев номидан, ба назари мо собиқа надорад. Ваҷҳи ташбеҳи пӯшида ё худ истиора низ муътамад аст. Гузашта аз ин, дар ин байт субҳу хуршеду шаб мазмуну моҳияти иҷтимоӣ касб мекунад ва дар байтҳои минбаъда тақвият меёбад:

*Пеши ҷодугарии асри фиреб,
Сомирӣ хира монду гови тило...
Душмани мо гар Аҳриман бошад,*

Аҳримантар зи Аҳриман шудем[9.92]

Шеъри “Сарви Кишмар”[9.92] қиссаи ҷолибу пандомӯзест, ки шоир дар заминаи нахли асотирӣ - Сарви Кишмари Зардушт ва ҷавони ошиқ - Шаҳриёр эҷод кардааст:

*Ба нахлаш Сарви Кишмар ном бинҳод,
Ба саври қудсии боғи биҳиштӣ.
Ба он сарве, ки чун “Занд”-у “Авасто”
Бувад эҷоди халқи зардухуштӣ... [9.92]*

Шоир ба дунболи тасвири он, ки ошиқ азм кардааст аз ҷаннат ба маъшуқи латифаш гул оварад, вале ҳарчанд боло меравад ба ниҳоят намерасад, ҳадафҳои олиӣ фарҳангии хешро арза медорад:

*Биё, ҳамчун ниёи хеш-Зардушт
Шарори дидаву дилҳо парастем.
Ба рағми гофилону худпарастон
Биё, “Шаҳнома”-ю “Усто” парастем*[10,87]

Дар вучуди як инсон мавҷуд будани неки ва бадиро шоир бо воситаи вожаҳои асотирӣ Хурмузу Аҳреман, яъне санъати талмеҳ муассир таъкид кардааст:

*Даруни як мани кӯчак ба ҳам биёвезанд,
Ҳазор Хурмуз, садҳо ҳазор Аҳреман*[10.87]

Шеъри “Меҳрубонӣ чӣ буд?”[9.274] бо сабки афсонаҳои мудҳиши мардумӣ шурӯъ мешавад. Зимистон дар сурати жери жаён, ки “шӯшадандонҳо” (шӯшаи яхҳои ҳамоил дар новадони бомҳои шиферпӯш) “Дар даҳони ялааш барқ мезананд”, падида меояд. “...гурги гурусна ба тани мардуми мамлақати лоғар дандон задааст”. Дар байти зерин сабки афсона боз рӯшантар ҷилва мекунад:

*Дур гаштам, аз ту баскӣ дил маро ҷои дигар буд,
Буд набуд афсонае буд, андар он як шаҳлисар буд... [10.123]*

Ҳамеша инсонии ошиқ, шикастанафсу фурутан ва миннатпазир будан яке аз вижагии хоси муфради лирикии ашъори Фарзона мебашад, ки дар байти тавассути талмеҳот хеле барҷаста ифода шудааст:

*Айби нодилбариям буд, ки **Шурин** нашудам,
Натавонистамат, эй хоча, ки **Фарҳод** кунам.*

Нуктаи дигарро зикр бояд кард, ки Фарзона бо баҳрабардорӣ аз талмеҳоти ориёӣ натавонанд арзиши бадеӣ ва ғоявии ашъорашро иртифои ҳавасангез мебахшад, балки дар дили хонанда эҳсоси ифтихори миллӣ ва тарихиро меафзояд. Шоир меҳодад дигарон ҳам бо наққориву зиндагибахшӣ қасди аҷалро аз амал гиранд (Лоик) ва лаҳзаҳои худро ба ҷовидон пайванданд. Ҳамин ҳадафи олиӣ инсонӣ ва шоириашро дар байти зерин бо талмеҳоти мазҳабиву миллӣ (**Исо** алайҳиссалом ва ҳазрати **Сино**) хеле барҷаста ифода кардааст:

***Исо** башоратовари фардо бош,
Сино саломатовари дунё бош [10.371].*

Исми **Ҳазрати Одам** ва **Ҳаво** аз машҳуртарин ва фаъолтарин заминаи рамз ва тасвирҳои шоирона мебошанд. То ҷое ки огоҳ ҳастем, андешаи шоирона роҷеъ ба “гунаҳкорӣ Одам ё гуноҳомӯзии **Ҳавво**” собиқа надорад. Яъне, андешаи шоирона ва файласӯфоноро, ба гунае ки дар байти зер омада, бори аввал мебинем:

*Биандешам, ки буд он ки Худоро бештар ранҷонд,
Гунаҳкорӣ Одам ё гуноҳомӯзии **Ҳавво**... [9.119]*

Маънӣ ва арзиши умри инсонро на мӯҳлати зисташ, балки миқдори меросаш муайян мекунад. Мегӯянд, ки умри зоғ 100, умри булбул 1 сол аст. Бо вучуди ин, касе зоғ будан намехоҳад.

*Шукр гӯям, дар ҳаёти якшаба,
Умри милён Хизрро паймудаам [9.405]*

ADABIYOTSHUNOSLIK

Дар ин байт низ истифодаи Фарзонавор аз санъати талмеҳ (Хизр) маъниро аз фарш то ба арш бардоштааст. Зоҳиран, шеър “*Аз рӯҷи шабнам пеши офтоб*” қисса мекунад, ботинан, сухан аз мӯъҷизаи ишқи ирфонӣ меравад, ки метавонад лаҳзаро ҷовидон кунад.

Дар заминаи қиссаи асири шиками моҳӣ шудани Юнус алайҳиссалом ҳолу ҳавои Хучандро дар солҳои чанги таҳмили шаҳрвандӣ дар қолаби шеъри нимой бо камоли хунармандӣ тасвир кардааст:

*Офоқ
Сиёҳтар аз шиками моҳӣ шуд,
Ва қавм асиртар аз Юнус
Дар ин харобаи ваҳшат.* [9.199]

Дар шеъри “*Аз шаҳри чашмбандон то шаҳри дилбандон*” назди ҷодугарони муосир ба шогирдӣ ҳам нашоистани Сомирро таъкид мекунад:

*Шаҳр майдони ҷиҳоди соҳирон аст,
Сомирӣ ояд ба шогирдии ин ҷодугарон,
зуд хорич мешавад аз мактаби ҷодугарӣ
чун тифли духон.* [9.448]

Иқрор бояд шуд, мушкилоти печидаи маънавии иҷтимоиро бо талмеҳу (Сомирӣ) ибораи мардумӣ (*тифли духон*) то ба ин ҳад содаву нишонрас ва хотирпазир гуфтан ҳамон сахли мумтанеъ аст. Ҳақ ба ҷониби профессор Матлубаи Мирзоюнус, ки таъкид кардаанд: “*Тозагии тафаккур, маъниҳои нав бахшидан ба вожаҳои кӯҳан, иҷтимоӣро дар батни шеъри ғиноӣ ҷо додан хоси сабки Фарзона аст*” [11.170].

Фарзона сеҳру ҷодуро намепазирад, онгуна ки фолу фолбинро. “*Вақте вожаи «мӯъҷиза»-ро меандешам, дар муқобилаш калимаи сеҳр пайдо мешавад, ки яке, яъне «мӯъҷиза», маънии ҳунару эъҷози ростину ҷовидонаро дорад ва дигаре, яъне «сеҳр», мазмуни ҳунари ҷодувонаи дурӯғину бебақоро медиҳад. Мӯъҷиза ҳар офаридаест, ки бо илҳому ангеваи худовандӣ бунёд шудааст ва сарчашмаи улвию халлоқӣ дорад. Ҳофиз меғӯяд:*

*Сеҳр бо мӯъҷиза паҳлу назанад, дил хуш дор,
Сомирӣ кист, ки кори Яди Байзо бикунад*” [5.52]
Фарзона аз **динҳои дигар** низ талмеҳот гирифтааст.:
*Чу Буддо зери нахле менишинам,
Зи қайди нешу нафринҳо раҳоям*[5.52]

“Мувофиқи ривоятҳо Буддо дур аз мурдум зери нахле менишаст ва фориг аз гирудори дунё худро аз дарун тоза мекард” [5.52].

“*Равобити адабиёти форсии тоҷик бо дигар адабиёти ҷаҳон, махсусан бо адабиёти араб собит менамояд, ки дар натиҷаи масоили сиёсӣ иҷтимоӣ дар тӯли таърихи гузашта ин ду адабиёт ба ҳам таъсири мутақобила доштаанд. Манзур аз ин суханон ин ҷо таъсирпазирӣ ду достони ишқӣ-романтикии адабиёти Арабу Аҷам «Лайлӣ ва Маҷнун» ва «Юсуф ва Зулайхо» мебошад*” [1.] Дар байти зер шоир исми Маҷнунро ба сифати калимаи калидии байт зикр намуда, бо ҳамин азми фирор доштани ошиқро аз ҷомеаи беишқҳо бо каломи бадеъ ва нотақрор ифода кардааст. Фарзона тавонистааст, бемории беишқӣ, яъне фоҷеаи маънавии андҳазорсолаи ҷомеаи бани башарро дар ибораи “**вориси Маҷнун**” бигунҷонад:

*Дар ин ҷамоаи беишқҳо намеғунҷам,
Ба дашт меравам охир чу вориси Маҷнун.* [9.259]

Дарвоқеъ, ин маънӣ, яъне, ба таъбири худӣ шоир: “*ҷамъи ҷомаҳо*” шудани ҷамоаи одамӣ ва ҳанӯз чун одам *зиста натвонистани одам* дар бисёр шеърҳои Фарзона бо сабку салиқаи яке аз дигаре беҳтар тақрору таъкид шудааст.

ХУЛОСА

Дар адабиёти бадеӣ бозтоби аносири фарҳанги мардумӣ, аз ҷумла талмеҳоти чеҳараҳои асотирӣ, таърихӣ, мазҳабӣ маъмулан ба ду гуна сурат мегирад:

- а). ба сифати далели ифтихороти таърихӣ, мазҳабӣ, миллӣ;
- б). ҳамчунӣ намод-самбули некӣ ё бадӣ ба кор гирифтани.

Корбурди чехраҳои асотирӣ дар ашъори Фарзона асосан ба гунаи дуввум сурат гирифтааст ва шоир образҳои маъруф ва маъмули асотирӣ, таърихӣ, динӣ ва адабиро ҳамчун заминаи тасвири барҷаста, маҷозу ташбеҳҳои тозаву ғайримунтазира, ангеваи тахайюл ва андешаи шоирона қарор додааст.

Талмеҳоти устура, афсона ва ривоятҳои халқӣ дар ашъори Фарзона асосан ба сифати талмеҳ, ташбеҳ, истиора ва рамз ҳамчун санъати бадеӣ зухур намуда, барои вусъат гирифтани тафаккури бадеии шоир ва таъмини бадеияти каломӣ ӯ нақши муҳим бозидаанд. Фарзона дар қолаби ривоёти асотириву мардумӣ мазмунҳои баланди ҳақимонаро эҷод ва таърихияти ашъори хешро таъмин намудааст.

Самимият ва назокати баён хоси сабки Фарзона мебошад. Бо он ки забони форсӣ-тоҷикӣ забони шеър аст, Фарзона аз истифодаи вожаву ибороту таъбироти андак маъмулӣ парҳез мекунад ва дар заминаи вожаҳои вижа ва аносири фарҳанги мардумӣ низ вожаву ибороту таъбироти тоза меофарад. Шоир зимни баҳрабардорӣ аз санъати талмеҳ низ ба ҳамин шеваи шевоҷаш содиқ мондааст.

ФЕҲРИСТИ АДАБИЁТҶО

1. Исмоилов Ф: Бозтоби чехраҳои асотирӣ дар ашъори устод Рӯдакӣ. <https://ravshanfikr.tj/> (Ismailov F: Reflection of mythical faces in the poems of master Rudaki. <https://ravshanfikr.tj/>)
2. Зеҳнӣ Т. Санъати сухан. Душанбе:- "Маориф", 1992. -301 саҳ.(Zehni T. The art of speech. Dushanbe: "Education", 1992. -301 p.)
3. Сатторзода А. Аз Рӯдакӣ то Лоик. Душанбе:- "Адиб", 2013. 193 саҳ. (Abdunabi Sattorzoda:- From Rudaki to Loik. Dushanbe, Adib, 2013).
4. Мирзоюнус М: Осорномаи Фарзона. Хучанд. ҶММ Хӯросон, 2021. -188 саҳ. (Matluba Mirzoyunus:- The work of Farzona. Khujand. JMM Khorasan, 2021)
5. Бобоева Т. Р. Тасвир дар шеъри муосири тоҷик (дар мисоли ашъори Фарзона): рисола барои дарёфти дараҷаи илмӣ номзади илмҳои филологӣ: 10.01.03 – Хучанд, 2002. - 131 с. (Babaeva T. R. Image in modern Tajik poetry (as an example of Farzona's poems): thesis for obtaining the scientific degree of candidate of philological sciences: 10.01.03 - Khujand, 2002. - 131 p).
6. Сайфуллоев. А. "Дар бузургдошти "Фариштаи фаррухрисолат" //Рӯзномаи "Ҳақиқати Суғд"-2016. -5-уми июл.№ 80 (17605). – с 3. (Saifulloev. A. "In the majesty of the "Angel of Farrukhrisolat" // "Truth of Sogd" newspaper-2016. - July 5. No. 80 (17605). - p. 3)
7. Мирзоюнус М:"Шарҳи шаст шеъри Фарзона" «Ношир». Хучанд – 2019. –244 саҳ. Matluba Mirzoyunus:- Commentary on sixty poems of Farzona. Khujand. Publisher, 2019.
8. Ш. Сирус.Тарҳи аслии достони Рӯстам ва Исфандиёр. Дар перомони Рӯстам ва Исфандиёр.Техрон, 1369. Sh. Sirius. The original design of the story of Rustam and Isfandiyar. Between Rustam and Isfandiyar. Tehran, 1369.
9. Фарзона: Ҳама гул, ҳама тарона. Нашриёти "Хӯросон-медиа". Хучанд- 2014. Ҷилди 1. -504 саҳ. Farzona: All flowers, all songs. Khujand. Khorasan-media, volume 1, 2014.
10. Фарзона: Ҳама гул, ҳама тарона. Нашриёти "Хӯросон-медиа". Хучанд- 2014. Ҷилди 2. -500 с. Farzona: All flowers, all songs. Khujand. Khorasan-media, volume 2, 2014.
11. Матлубаи Мирзоюнус:- Адабиёти миллӣ ва муқолаҳои фарҳангӣ. Хучанд, Ношир,2015. Matlubai Mirzoyunus:- National literature and dialogue of cultures. Khujand, Publisher, 2015.
12. Асрорӣ В ва Амонов Р:-Эҷодиёти даҳанакии халқи тоҷик. Душанбе, Маориф. 1980.-304 саҳ. (Vahid Asrori and Rajab Amonov: Oral creativity of the Tajik people. Dushanbe, Education. 1980)